

Gevoelige jongens die DGA's

Directeur-groootaandeelhouders blijken gevoelig voor fiscale prikkels. Relatief veel directeur-groootaandeelhouders keren zichzelf het minimum gebruikelijk loon uit of hebben een grondslag in box 1 rond de hoogste schijfgrens. Daarnaast geeft de helft van de aanmerkelijkbelanghouders geen inkomen in box 2 aan tussen 2007 en 2011. Bijzonder is hierbij de sterke reactie op de tijdelijke tariefsverlaging van box 2 in 2007.

**LEON
BETTENDORF**
Wetenschappelijk
medewerker bij het
Centraal Planbureau

**ARJAN
LEJOUR**
Programmaleider
bij het Centraal
Planbureau

**MAARTEN
VAN 'T RIET**
Wetenschappelijk
medewerker bij het
Centraal Planbureau

Directeur-groootaandeelhouders (DGA's) zijn werkzaam in een vennootschap, bv of nv, waarvan zij vijf procent of meer van de aandelen bezitten. Voordelen uit dit aanmerkelijk belang worden belast in een aparte box in de inkomstenbelasting (IB), box 2. DGA's zijn in beginsel niet persoonlijk aansprakelijk voor de schulden van hun bedrijven. Daarnaast moeten de bedrijven van DGA's, anders dan die van IB-ondernemers, vennootschapsbelasting (Vpb) afdragen.

Uit de internationale literatuur is bekend dat het belastbare inkomen van zelfstandigen en eigenaren van kleine bedrijven vaak sterker reageert op veranderingen van belastingtarieven dan het belastbare inkomen van werknemers. Ze hebben meer mogelijkheden om te schuiven tussen arbeids- en kapitaalinkomen en over de tijd (Chetty *et al.*, 2011). Voor Nederland bestaat er weinig kwantitatieve informatie over het belastinggedrag van DGA's. De commissie-Van Dijkhuizen (2013) is daarop een uitzondering. Op basis van vergelijkbaar datamateriaal kunnen meer uitgebreide statistieken worden gegeven over het be-

lastinggedrag van DGA's rond tariefgrenzen verkend (Bettendorf *et al.*, 2015). Deze belastingen zijn het onderwerp van beleidsdiscussies, zoals de hoogte van het gebruikelijk loon en het tarief van box 2; zie ook de voorstellen van de commissie-Van Dijkhuizen.

DATA

In samenwerking met het Ministerie van Financiën is hier gebruikgemaakt van aangiftegegevens voor de IB van alle personen geïdentificeerd als aanmerkelijkbelanghouder (AB-houder). Daarnaast zijn er gegevens beschikbaar uit de aangiftes voor de Vpb van die bedrijven (bv's) die gedeeltelijk of geheel in het bezit zijn van de geïdentificeerde AB-houders. Dit betekent dat er geen data beschikbaar zijn voor bedrijven die voor honderd procent in bezit zijn van een houdstermaatschappij (holding). De gegevens betreffen de jaren 2007 tot en met 2011. Waar patronen vergelijkbaar blijken over de jaren worden de resultaten voor 2010 getoond, omdat niet alle aangiftes voor 2011 volledig definitief zijn.

De twee gegevensbestanden – die voor de IB en de Vpb – kunnen worden gekoppeld, en dat geeft de aantallen AB-houders per bv en de aantallen bv's per AB-houder. In 2010 heeft het overgrote deel van de bijna 320.000 AB-houders, namelijk 93 procent, precies één bedrijf. En ook omgekeerd geldt dat 87 procent van de bijna 300.000 bv's precies één eigenaar heeft. Die enkele eigenaar beschouwen we als de DGA. Voor het gemak kan dus gesproken worden van een een-op-een-relatie: de DGA en zijn of haar bv.

De twee belangrijke belastingen waar de DGA mee geconfronteerd wordt zijn de Vpb, geheven over de fiscale winst van de bv, en de IB, namelijk de box 2-heffing wanneer de bv dividenden uitkeert aan de aandeelhouders en de box 1-heffing over het arbeidsinkomen van de DGA.

DGA'S EN DE INKOMSTENBELASTING

De DGA kan tot op zekere hoogte schuiven tussen ar-

beidsinkomen en kapitaalinkomen; het eerste wordt progressief belast in box 1, en het tweede vrijwel proportioneel in de Vpb en box 2. Het gecombineerde marginale tarief van Vpb en box 2 was in 2010 zo'n 44 procent; lager dus dan het hoogste tarief in box 1. Daarnaast kan het uitkeren van dividenden uitgesteld worden om middelen in de onderneming te houden. De fiscale wetgeving beperkt de mogelijkheid om al het inkomen als kapitaalinkomen voor te stellen. Dit gebeurt met de 'gebruikelijkloonregeling' die vereist dat de DGA zich ten minste zeventig procent (in 2010) van het loon uitkeert dat gebruikelijk is voor het niveau en de duur van de verrichte arbeid. Daarbij geldt een minimum dat in 2010 op 41.000 euro gesteld was. Bij een lager bedrag moet de DGA aantonen dat hij een lager salaris heeft genoten (bijvoorbeeld als parttime-DGA), bij een hoger bedrag ligt de bewijslast bij de belastingdienst.

Figuur 1 laat de verdeling van het looninkomen uit de IB-aangifte zien, voor DGA's met één looninkomen. Een groot aantal DGA's blijkt een inkomen aan te geven onder de 41.000 euro. Opvallend is de piek rond dit bedrag. Deze concentratie (*bunching*) van DGA's bij het gebruikelijke minimumloon wordt gevonden voor alle jaren (2007–2011). Dit hoeft overigens niet enkel te duiden op belastingplanning, het kan bijvoorbeeld ook het gevolg zijn van lage bedrijfswinsten.

Gevoeligheid voor belastingparameters wordt ook gevonden in de analyse van de grondslag van box 1. Figuur 2 toont pieken in de verdeling rond de grenzen van de verschillende tariefschijven, maar vooral bij de overgang van 42 procent naar 52 procent waarvoor de tariefgrens bij 54.367 euro ligt. Een groot aantal DGA's kiest een grondslag vlak onder deze grens zodat ze het hoogste tarief ontwijken.

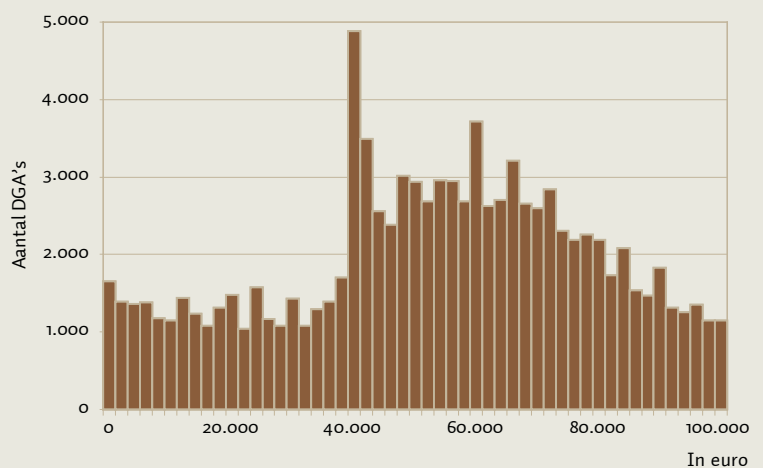
Na afdracht van de Vpb kan er besloten worden winst uit te keren, die in box 2 van de IB belast wordt met een tarief van 25 procent. De andere optie is om de winsten binnen het bedrijf te houden, waarmee de belastingheffing in box 2 uitgesteld wordt. Er zijn verschillende motieven voor het inhouden van winst. Het kan bijvoorbeeld zijn dat het vermogen in het bedrijf zelf nodig is. Daarnaast kan de DGA de waarde van zijn bedrijf als pensioenreserve zien. Tabel 1 geeft de frequentieverdeling voor de grondslag van box 2 en laat zien dat veel bv's geen winst uitkeren; in

2010 is dat 83 procent van de bedrijven. Hierbij moet bedacht worden dat veel bedrijven sowieso geen of alleen een kleine (fiscale) winst rapporteren. Voor de selectie van AB-houders die elk jaar in de dataset voorkomen, geldt dat 51 procent in geen enkel van de vijf jaren dividend aangeeft en 21 procent dat maar in één van de vijf jaar doet. Slechts vier procent van deze eigenaren heeft in elk jaar dividend genoten. Tegelijkertijd vinden we, voor het mediane bedrijf, dat het fiscale vermogen met bijna 60 procent stijgt over de vijf jaar in de steekproef. Dit is een indicatie dat een deel van de DGA's wel oppot, maar niet uitkeert.

De verdeling van de grondslag van box 2 in 2010 kent ook duidelijke pieken. Deze worden niet verklaard door fiscale prikkels, maar zijn een voorbeeld van *round-number bunching*: AB-houders geven vooral ronde bedragen aan in box 2, zoals 10.000, 50.000 of 100.000 euro.

Verdeling gebruikelijk loon, 2010

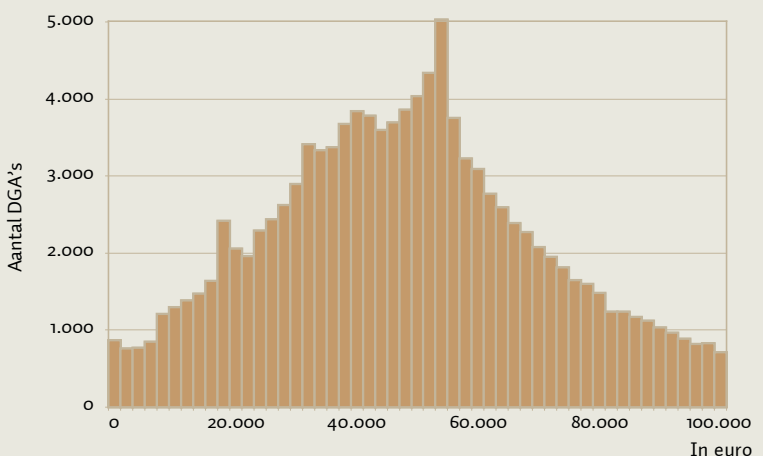
FIGUUR 1

Bron: eigen berekeningen op basis van belastingaangiftegegevens

Verdeling grondslag box 1, 2010

FIGUUR 2

Bron: eigen berekeningen op basis van belastingaangiftegegevens

Frequentie grondslag box 2

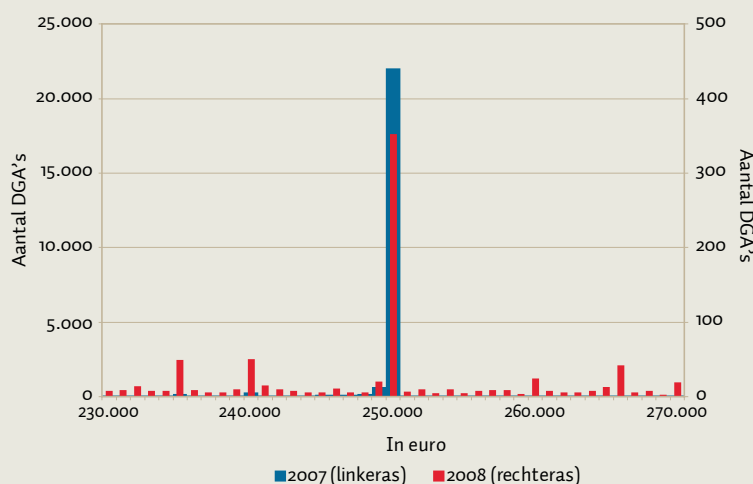
TABEL 1

	2007		2010	
	Aantal	Aandeel in procenten	Aantal	Aandeel in procenten
< 1	6.7047	65,5	124.246	82,8
1–100	17.585	17,3	18.321	12,1
101–250	15.301	15,0	4.126	2,8
>250	2.402	2,3	3.300	2,2
Totaal	102.335	100	149.993	100

Bron: eigen berekeningen op basis van belastingaangiftegegevens

Verdeling grondslag box 2 rond 250.000 euro, 2007 en 2008

FIGUUR 3

Bron: eigen berekeningen op basis van belastingaangiftegegevens

In 2007 wijkt de verdeling van de grondslag van box 2 sterk af van de andere jaren. De oorzaak hiervoor is een tijdelijke tariefsverlaging (*tax holiday*) van 25 procent naar 22 procent voor winstuitkeringen tot 250.000 euro. Tabel 1 laat het verschil duidelijk zien: een lager percentage in 2007 in het segment zonder winstuitkering, en een veel hoger percentage dan in 2010 in het segment van 100.000 tot 250.000 euro. De sterke reactie van de eigenaren blijkt nog duidelijker uit figuur 3, die de verdeling geeft rond de tariefgrens van 250.000 euro. De figuur heeft een dubbele verticale as: links staan de aantallen voor de verdeling van de grondslag in 2007, en rechts die voor 2008. In 2007 zijn haast alle AB-houders te vinden in het kleine interval vóór of op de grens. Het zijn er bijna 22.000 die precies op de grens zitten. Dit staat in scherp contrast tot de verdeling in 2008 waarin geen tariefgrens van toepassing was. De

AB-houders zijn nu meer verspreid, hoewel er nog steeds een piek is op 250.000 euro; tenslotte is dit een mooi rond bedrag. Maar het aantal eigenaren in 2008 dat precies dit bedrag heeft aangegeven is veel lager, namelijk 365.

Het effect van de tijdelijke tariefsverlaging op de totale opbrengsten van box 2 was groot: in 2007 kwam er 3,5 miljard euro binnen, terwijl dat in 2006 één miljard was en in de jaren 2008 tot en met 2011 de opbrengsten van anderhalf tot bijna 2 miljard liepen (Ministerie van Financiën, 2014). Gegeven dit effect wordt het interessant om te zien wat de opbrengsten in box 2 zullen zijn over 2014, waarvoor dezelfde tariefverlaging gold als die in 2007.

MATE VAN GEVOELIGHEID ONBEKEND

Op basis van data uit belastingaangiftes zijn statistieken over DGA's en hun bv's gepresenteerd. Het algemene beeld is dat DGA's gevoelig zijn voor fiscale prikkels; bij hun loonverdeling worden duidelijke pieken bij het minimum gebruikelijk minimumloon en bij de hoogste schijfgrens van box 1 gevonden. De helft van de DGA's geeft geen dividendinkomen aan in box 2 voor de periode 2007–2011, en 21 procent doet dat maar in één van de vijf jaar. De tijdelijke verlaging van het box 2-tarief met drie procentpunten in 2007 leidt wel tot veel hogere winstuitkeringen. Conclusies over belastingplanning over de tijd zijn nog moeilijk te trekken, maar wel is duidelijk dat relatief weinig winst wordt uitgekeerd in box 2. De steekproef is te kort om te onderzoeken of belastingen op termijn ontweken kunnen worden door vervreemding, schenking of emigratie. Verder laat internationaal onderzoek zien dat de schatting van de gevoeligheid van belastbaar inkomen voor belastingtarieven afhangt van de mogelijkheid tot uitstel. De gevoeligheid is aanmerkelijk lager als er rekening gehouden wordt met belastingopbrengsten op inkomen dat pas later uitgekeerd wordt (Le Maire en Schjerner, 2013). Zij vinden dat minder dan de helft van de gevoeligheid van Deense ondernemers een reële gedragsreactie is, terwijl de rest schuiven met inkomen is. Kortom, hoe gevoelig de Nederlandse DGA's precies zijn weten we nog niet.

LITERATUUR

Bettendorf, L., A. Lejour en M. van 't Riet (2015) *Beschrijvende statistiek DGA's*. Den Haag: Centraal Planbureau.

Chetty, R., J. Friedmann, T. Olsen en L. Pistaferri (2011) Adjustment costs, firm responses, and micro vs. macro labor supply elasticities: evidence from Danish tax records. *The Quarterly Journal of Economics*, 126(2), 749–804.

Commissie-Van Dijkhuizen (2013) *Naar een activerender belastingstelsel*. Den Haag: Commissie inkomstenbelasting en toeslagen.

Le Maire, D. en B. Schjerner (2013) Tax bunching, income shifting and self-employment. *Journal of Public Economics*, 107, 1–18.

Ministerie van Financiën (2014) *Antwoorden op Kamervragen Miljoenennota 2015*. Document op www.rijksoverheid.nl.